

mulți membri numără, cari nu se unesc în vederi.

Crescerea e fundamentul la toate bunele și relele.

Căci cărei alte împregiurări se i atribuim, rogu-vă, că acum, când lamura inteligenței noastre intrunită dălele trecute la Sibiu, aduce pentru toți Românii o hotărâre moralicească obligatorie, ca necum cineva să candideze la posturile de deputați, dăr nici, mă rog, să se apropie de urne, — ce se vede? o mare parte a inteligenței noastre de mijloc nu e nici o avută grijă, s'a dusă la vot și a dusă și poporul cu sine; ba ce'i mai rușinatori, între cele 413 nume de deputați jidani și maghiari, trebuie să vedem înscrise și vre-o cincă nume purtate de persoane din nascere și crescere române!

Imprejurarea, că o mare parte a inteligenței noastre s'a prezentat la alegeri, ba căți-va s'au imbiat chiar și au primit a fi aleși, ne dă îndemn să vorbim ceva despre lucrul acesta și să analizăm nițel motivele dătorului de nascere.

Fără a lungi multă vorba, categoric afirmăm, că toate aceste aparițe jignitoare eșu la ivelă numai și numai din vina creșterii noastre.

În ochii noștri numai aceea pôte fi creșcere bună și frumoșă, care își are de fundament spiritul național și moral și care a știut să trezescă în celălă creșcută interesul și dragostea pentru tot ce se ține de ambiția națională și de morală.

Insuflețirea națională și moralul sunt elementele de oăpetenie, din cari se plămădesce caracterul omului, și a nume acelă caracter, care te face a fi vrednic de încrederea neamului tău și a'i fi lui un membru de fală.

Un om, a cărui cultivare a fost lipsită de acestă fundament, este deja dela început, ori ajunge a fi mai târziu rob al multor scăderi, ce se nasc din scăderea cea mare a lipsei de caracter și iubirei de neam, — a fost decă un om rău creșcut.

După creșterea rea alergă apoi haită toate scăderile cele mai urite, căroră un păcătoș este supus, ca nepăsarea față de mersul în spre bine ori rău a trebilor neamului său; încăpăținarea și neputința de a se înțelege cu frații și semenii săi; și neascultarea învățăturilor venite dela sincerii și recunoșcții conducători ai poporului, și multe altele, pe cari pe toate o creșcere bună, care a dat omului un caracter firm, și i-a încălțit inima pentru idealurile celor de un neam, le înlătură cu multă putere și nu le suferă, cum nu suferă sôrele negura în calea sa.

Er omeni ca Virgilu Bogdanu, N. Șerbanu, Silviu Rezei, Vasile Popovici

și G. Veghsô, bărbați de nascere română, care au dorit și s'au luptat, ca în contra dorinței tuturor Românilor, să fi aleși deputați pentru parlamentul unguresc, dușmanu nou, — nu se vor pută mândri nici ei că au primit, și nici părinții lor că li-au dat o creșcere bună și frumoșă spre fala neamului lor; nu vor pută susține, că au un caracter adevărat și firm, nici că pricepu celălă mai frumoș sentiment, pe acela al iubirii de neam!

Nu am pomeni numele acestea și am trece și noi peste ele dăcând: nu-i pădure fără uscături.

O facem însă, spre a infiera în ochii lumii pe aceste creaturi ale guvernului, pentru pilda rea ce o dau poporului, care i-a hrănit și dela care trăesc încă și pentru că pilda rea este ca o bolă lipicioșă, ce ușor se prinde, mai ales de sufletele mici.

După ei vedem alergând droie de preoți și învățatori semidocti, cari își dăc: „aceștia sunt omeni „luminați“, multă mai învățați ca noi, și ei facă cutare lucru; de ce nu l'am face noi, cari ne pricepem neasemnată mai puțin ca dășii?“ — Er după aceștia din urmă alergă poporul simplu, care la rândul său dăce și elă despre preotul și învățatorul, ce dășii dăseseră despre „luminații“ după cari merg.

Chiar și numai pentru aceea nu ne este iertat a trece cu vederea purtarea lor.

Am dăc, că mai întâi de toate trebuie să îngrijim de creșterea aceloră, cari la rândul lor sunt chemați a fi creșcitori pentru popor.

Cum îngrijim noi însă ce să dăm poporului nostru rămasă îndrăcătă o creșcere bună națională?

Iertați-ne numai o pildă.

Scriitorul acestor șire a avut înainte cu vre-o lună de dăle norocirea ori nenorocirea, de a întâi pe un tiner, pe care deja de pe exterior l'am judecat că trebuie să fi un student român sărac; l'am agrăit cine e și unde merge? Mi-a răspuns, că elă e elev ală preparandiei din Sibiu, merge acasă.

Mă interesa foarte mult să aflu dela acest tiner seminarist, cum mai merg lucrurile în sinul societății de lectură a seminaristilor din Sibiu. L'am întrebat decă.

„Nu știu dău eu“ — mi-a răspuns de totă indiferență, ca și cum ar fi aci vorba despre un lucru de totă de nimic — „nu sunt membru ală societății.“

Am roșit și am fost de totă scărbită de acestă răspuns.

Și acestea din gura unui tiner cu vre-o cincă clase gimnasiale! Cum vor fi membri și cum se vor fi interesând decă ceilalți elevi, cari abia au câte două clase gimnasiale, ori nici atăta?!

Și nu sunt, mă rog, aceștia tineri isoțai, căci societatea de lectură este comună cu a teologilor, er aceștia sunt toți omeni cu pregătiri frumoșe, merg împreună la ședințele societății, împreună cetesc diarele în sala de lectură, sunt dănic în contactu unii cu alții, având aceiași profesori și sub același copemânt, și totuși indiferența unor atari elevi e așa de mare, că aici, unde ei au o așa frumoșă ocaziune de a se polei, a se cultiva, a se îngriji de ei înșiși, nici că se fac membri ai societății! și nici că merg să se uite măcar cum e sala de cetit, ori-ce față au diarele?!

Ce rogu-vă, face, acestă soiu de omeni decă merge acasă în sat și e de parte de contactul prețios cu o pătură mai cultă din societate?

Etă la ce trebuie să se gândească în totă momentul și cu totă serioșitatea în tregă onoratulă corpă didactică ală astor fel de aședămintă naționale, și nu numai la aceea, ca să provadă pe acestă soiu de tineri cu diplome de „învățători“ împărțindu-i sateloră ca „lumină ale poporului“, pe când ei s'ermanii nu sunt decă nise opaițe slabe, cari de unde să verse lumină poporului neluminat, când înșiși abia licăresc ca nise muouri de ceară la capul muribundului?

Tôte sufletele pierdute ale preoților și învățătorilor români de ambe confesiunile, ale căror nume, deși pôte abia a de cea parte, s'au publicat prin diarele noastre, ca pôte de rușine, că la ultimele alegeri au figurat ca corteși ai dușmanilor de mărte ai neamului nostru, astfel de muouri de lumină sunt, — muouri, cari produc în jurul lor măr multă fumă stricăciosă ca lumină folositoare!

Etă dăr, că cu dreptă cuvântă ne umplem de grijă și strigăm cu glas tare, că poporul nostru nu are destă bună și adevărată creșcătoare, și din pricina asta elă însuși rămâne în multe locuri necreșcut și neluminat, și este espus, nu din vina sa, a face pași greșiți, ca cei dela alegerile de deputați din estă-an.

Aici ne aducem aminte de tractatulă d-lui profesor Barseanu, despre „unele scăderi ale poporului nostru“ publicat în unul din numerii de Duminecă ai „Gazetei“ din est-an, și în care dăsa stăruie, cu multă durere de inimă, pentru îndreptarea scăderilor observabile la poporul nostru, ca: nepăsarea până și față de binele propriu; neconomia; lipsa de bună înțelegere între noi; lipsa de încredere față de conducătorii noștri; greșeli în creșterea fiilor noștri; neinteresarea față de cariera meseriașilor și neajunsul, că noi ne vedem scăderile, dăr n'avem destulă putere de a ne feri de ele.

Repetăm și afirmăm coteric din nou, că binele și reulă unui poporă provine numai și numai din creșterea lui, în grijă ori neglijă.

Și creșterea bună nu se pôte face decă prin creșcitori buni. Cum vor fi aceștia, așa vor fi și elevii lor. Nici naționalismul nu se pôte învăța, decă dela aceea, cari ei înșiși sunt însuflețiți pentru neamul lor, pentru aspirațiunile și idealurile sale naționale.

Aici, în acestă direcție decă, să se concentreze totă luarea aminte și totă influința și puterea educatoilor noștri mai înalți, — asupra viitorilor nemijlociți educatori s'au creșcitori ai poporului!

im.

CRONICA POLITICĂ.

— 8 (20) Februarie.

Astăzi s'a intrunită noua dietă ungară, în Budapeșta. Deschiderea noiei diete află situațiunea internă politică cam încurcată, celăl puțin așa ni-o prezentă foile unguresci din capitala Ungariei. Întrebarea cea mare e, decă noua dietă va pută ori nu lucra în mai mare liniște, ca dieta trecută, pe care ministrul președinte Szapary a fost silit să o disolve. Causa disolvării soimă, că în parte a pricinuit o luptă energică și desperată a opoșionalilor la desbateră proiectului pentru introducerea administrației de stat. Guvernul unguresc ajuns în strimțore s'a vedută silită a recurge la un mijloc nu tocmai parlamentar și a cerut disolvarea, contând pe aceea, că făcându-se alegerile mai în grabă ca de obicei, partidele opoșionale nu vor avă destulă timp să se organizeze și prin urmare se desvôlă o luptă mai mare la alegeri. Contele Szapary însă s'a înșelat în presupunerile sale, căci deși a invins la alegeri, totuși opoșia a creșcut și în număr și în puterea morală, astfel, că în dieta viitoare ea va pută desvôlta o putere de opoșie și mai înșemnată, ca până acum. Aceștia și spus o contele Apponyi, conducătorul partidei așa numite „naționale“ într'o vorbire, ce a ținut o elă în Cașovia la 18 Februarie n. Apponyi s'a dus la Cașovia, ca să mulțămescă alegătorilor pentru sprijinul, ce i-au dat la alegeri. În discursul său, Apponyi dăse între altele, că alegeri atătă de mișeșeci, ca de rândul acesta elă n'a vedută nici odată; că guvernul s'a înșelat amar cu oasia alegerilor. E întrebare, dăse Apponyi, decă ministrul președinte a oăștigat victoria, fiindcă de faptă opoșia a invins. Elă apoi acasă, pe guvern, că tocmai elă împiedecă reformele prin slăbiciunea și nepotismul său. Dăr dăse Apponyi, ministrul președinte umblă cu ideii mari, vră să modifice regulamentul

„Din momentul, când ai părăsit cetatea, o înțeleptule Fabricio, pentru ca să mă cercetezi din cauza soinței mele, am cunoscută grija ta, care te-a condus aici în singurătate. Știu, că un tată se gândește multă la viitorul copilului său, ce sôrte s'au terioire ilă va aștepta. Nu va fi lucru mare pentru mine, de a-ți destăinu, ceea ce am vedut eu cu altă ocaziune. Dăr de una te rog, să stai puțin în acea grădină împreună cu fiul tău, pe când eu voi căuta în cărți răspunsul la întrebarea ta.“

Fabricio și Silvio intră într'o grădină plăcută, în care li fărmeacă mirul florilor și cântecul armonios al paserilor, ce saltau printre ramurile arborilor. Ei se aședară pe erbă lângă o fântână săritore, se rcoriră aici bând apa cea limpede ca cristalul și în curândă au dăcă părerea înțeleptului bătrân, care li aștepta în camera sa de studiu și vorbi astfel cătră ei:

— „Eu am cercetat sôrtea acestui tiner: în stele e scrisă pentru elă o sôrte favorabilă. Elă va ajunge la dem-

nită înalte, pe cari nu-mi e permis să vi-le spun, căci tu, Fabricio, din respect față de elă, te vei așterne la picioarele lui. Vă potă asigura, că lucrul se va întâmpla astfel, căci arta mea mi-o spune acștia.“

Tatăl și fiul părăsiră pe bătrânul Navateo, celăl dintăi nu prea mulțumit de profetăria magicului, căci din asta vedea elă, că fiul său va înceta să-i mai fi supus.

Ei se urcară pe cai și călăriră spre oraș; în totă decursul drumului Fabricio nu rosti nici o vorbă cătră fiul său, atăt de adăncit era în gândurile sale, er Silvio nu se putea în destulă mira de efectul, ce l'a făcută profetăria magicului asupra tatălui său, care mai înainte nu doria altceva, decă să premărirea fiului său. Ei ajunseră în oraș, unde Fabricio în curândă își termină afacerile sale, se imbarcă pe o corabie, dăr tatălă avea o față posomorită. Ba atăt ilă chinua profetăria, încăt ilă rodea la inimă pizma, când se gândia, că fiul său va fi odată stăpânul lui.

Neconținut chinut de gândurile acestea, se hotărî în fine să ucidă pe fiul său. O ocaziune binevenită i-se și dete pentru săvârșirea planului său grăznic. Căci pe când se ivi o furtună înfricoșată și marinari începură să se îngrijescă de sôrtea corabiei, Fabricio se gândi să profite de furtună, pentru ca să scape de grija, ce-lă muncea. În mijlocul zăpăcelei, pe când furtuna urla și corabia se clătina încete și încete, între injurăturile și blastemele matrozilor, apucă crudulă părinte, dimpreună cu un servitor, pe nevinovatul Silvio, ilă aruncă în valuri, strigând cătră marinari, că a cădută în mare din nebagare de sēmă; ascunđându-și prin urmare trădarea sa prin o durere prefăcută. Curașulă june, espert în înotare, vedea mărte înaintea ochilor săi, dăr își încordă toate puterile și se luptă peste o oră cu puterea valurilor. În același timp o altă corabie își aruncase mărfurile sale în mare, precum și mai multe lădi. Bietul Silvio vedă una, o ajunse și se avântă pe ea, și așa cu o mai mare ușurință pută să mai reziste valurilor,

până când bunul Dumnezeu, care nu părăsește pe nici un om, își făcă milă de elă și linișți valurile.

O corabie, care treu pe acolo, dăcând omeni din Sicilia la insula acștia, observă pe sermanulă tineră plutind pe o ladă și trimise o luntre, în care puseră pe Silvio. Ei ilă desbrăcără, ilă puseră în pat și după două dăle se reculese, dăr nu-și pută stăpâni durerea, ce o simția din cauza crădămei neînțelese a tatălui său.

Căpitanul ilă întrebă de locul născerii sale; elă răspunde, că e un neguțator german și că venind dela insula Candia a naufragiat pe o corabie, din aci cărei omeni numai elă a rămas în vietă, scăpând pe o ladă, în care se mai afla o parte din marfa sa. Căpitanul ilă mângăia, îi oferă toate cele de lipsă și-i spuse că corabia în curândă va ajunge la Sicilia. Prin urmare Silvio era liniștit, că după catastrofa acștia înfricoșată, a venit în mâna unor omeni de legea lui și nu în mâna unor corsari necredincioși. Fiind vântul favorabil, intră corabia în portul dela

camerei și să restringă libertatea cuvântului și mai vră să algea altă președinte al parlamentului. Noi însă, ori ce-ar face guvernul, nu vom depune arma și dela nici un punct al programului nostru nu ne vom abate. *Pe viitoru ne vom lupta și mai cu violență și energică pentru crearea unei erez naționale.* — Din aceste cuvinte ale lui Apponyi putem dera înțelege, că opoziția de parte de-a renunța dela tactica ei de terorizare de până acum față ca guvernul, din potrivă ea este hotărâtă a pune în mișcare toate pietrele numai ca se frângă gâtul lui Szapary și a partidei sale și să-l facă imposibilul a governa și mai departe. Va să dăcă o nouă erez de lupte inversunante se va începe între „părinții patriei“ din dieta ungară. Prăda-se va timpul erez și cu flăcări, dăr cu binele popoarelor nemaghiare nu-și vor bate capulul nici jupânii guvernamentali, nici cei Kossuthiști. Binele dela ei nici nu-lu așteptăm.

*

Săptămâna acăsta a fost pentru frații noștri de dincolo, din România, săptămâna luptelor electorale, căci în zilele dela 2—6 Februarie st. v. s'au făcut alegerile pentru camera și senatul. La alegerile din estant în România au stat față în față două grupuri, ori mai bine dăsu două tabere mari: a conservatorilor, dela guvern și a liberalilor din opoziție. Partida conservatoare, seu cea dela guvern, a câștigat victoria pe totă linia, căci din 183 locuri de alegere a câștigat 139; erez liberalii, seu opoziționali, abia 22 locuri; în locurile restante s'au declarat balotagie, a decă se vor face alegeri noue. La alegerile pentru senat încă a raportat partida conservatoare o victorie strălucită. În urmarea marilor pierderi, ce le a suferit opoziția, acăsta — după cum anunță o telegramă din Bucuresci — a luat hotărârea de-a protesta în contra alegerilor și de a nuse prezenta în camera deputaților.

*

Diarul rusești „Moskovskija Vedomosti“, vorbindu despre războiu și pace dăce, că dintre toate cestiunile, cari ar pute provoca un conflict european cea mai periculoasă este cestiunea certurilor între Sârbii și Bulgarii, dintre cari cesti din urmă sunt protegiații alianței triple. În Bulgaria, dăce numita fôia — unde cu toate desmințirile oficiose, totuși un atentat s'a săvârșit în contra lui Stribulov — situațiunea internă e nesupportabilă, așa încât acolo în fiă-care momentu se pôte ivi o exploziune, care va pune în flăcări întreaga Peninsula balcanică și de aici va urma un războiu general în Europa.

SCIRILE ȚILEI.

— 8 (20) Febr.

Primatele Vasszaryși „Kulturegylet“-ul. Cetim în foile unguresci, că președintele „Kulturegylet“-ului, contele Bethlen Gábor a fost Țilele trecute în audiență la primatele Vasszary, ca să-l întrebe, decă este aplecatu a primi o deputație din bărbați catolici aderenți ai ideilor „Kulturegylet“-ului, ca să-l ruge a sprijini acăsta „națională“ instituțiune. Primatele, asigură foile unguresci, s'a arătat foarte grațiosu față cu contele Bethlen și a declarat: că dela începutul acestei instituții (maghiarisătoare. — Red.) urmăresce activitatea ei cu simpatică atențiune și va primi deputația „Kulturegylet“-ului cu plăcere — Credeți, că de-asiădată primatele Vasszary a greșit adresa, de erez ce e cunoscutu urbi et orbi, că „Kulturegylet“-ulu nu propagă ideile, cari s'ar uni cu principiile religiunii, cu toleranța creștină și cu iubirea deapropelui, ci din potrivă elu „dela începutu“ a declarat războiu tuturor limbilor nemaghiare din patriă. erez acăsta nu e nici decătu toleranță și iubire creștină!

**

Noul guvernator din Fiume. Contele Augustu Zichy, după cum asigură „M. Ujság“ a abdicat din postul de guvernator din Fiume. Maj. Sa i-a primit abdicarea și ca următoru alu lui să dăce, că va fi numit Ludovicu Bathany, fișpanul comitatului Győr.

**

Fabrică de spirtu arsă. Din Timișoara se scrie, că la 12 Februarie n. a ars fabrica de spirtu a lui Schlichting. Ajutorul datu n'a folositu nimic și fabrica n'a putut fi scăpată. Se dăce, că au ars mari cantități de spirtu, cea mai mare cantitate însă a fost lăsată să curgă în riulu Bega. Numai acestei împrejurări este a se mulțami mântuirea grajdurilor din gura focului. În grajduri erau o mie de boi de îngrășat în valoare de 10,000 fl. v. a.

**

Alegeri în România. Ni-se scrie din Braila: În lista ce ați publicat-o despre rezultatul alegerilor dela noi nu este însemnată și alegerea d-lui Stefanu Belloiu, comerciantu și președinte alu camerei de comerci de aici. D-sa a fost alesu la colegiulu alu III-lea de deputați intrundu 211 voturi, pe când contra-candidatul seu a avut numai 13 voturi.

**

Societatea Carpații din Galați dă ați în 8 Febr. st. v. balulu seu în sala Teatrului celui mare de acolo, în folosul fondului societății.

**

Pentru cultivatori pomăritului. Ni-se împărtășese, că d-lu Nicolau Avramu,

invetătoru în Totvaradia (comitatul Aradului) are de vândare 800 de meri nobili, de 8 soiuri foarte fine, mai mulți de iernă. Prețulu: dela 15—30 or. bucata. Doritorii au a se adresa de timpuriu la susu dăsul d-nu invetătoru în Totvaradia (posta și stațiunea căii ferate în locu.)

**

Premiu pentru pomăritu. D lu Iuliu Barđoși, insectorul școlor în Solnoču, a pus la dispoziția Consistoriului metropolitau din Blăși unu esemplar completu din „Familia“ de pe ani 1890, să o dea ca premiu acelu invetătoru din archidiescesca Blășului, care până la finea anului 1892 va fi produsu cei mai mulți altoi de pomi nobili. Atragem atențiunea invetătorilor noștri din archidiescesca Blășului asupra acestui premiu, care va servi spre mare onore celui ce-lu va dobândi.

**

Bucuriă șovinistă. Foile unguresci saltă de bucurie, că comunitatea bisericăscă ag. ev. din Törökbecse a hotărât să introducă la serviciulu divin în locu de limba germană limba lui Arpad. — Peirea ta din tine Israile!

**

Abrogare. Din Strassburg se scrie, că în zilele trecute guvernul Alsației și Lotaringiei a abrogat dispozițiunea dela 1877, prin care 74 comune dela fruntării erau autorizate a întrebuița limba franceză în actele lor speciale. Noua dispozițiune va intra în vigore la 1 Aprilie a. c. — Cătu de „liberali“ sunt Nemții!

**

Sectele religiose în Anglia. O fote streină aduce șireea, că în Anglia se află 276 secte religiose. Locurile în care aceste secte își îndeplinesc cultulu, sunt în număr de 27,253.

**

Expoziția Comenius. În 28 Martie se va serba alu treilea centenaru alu născerei renumitului pedagogu Amos Ioanu Comenius. Serbările se vor ține în Budapesta și vor fi împreunate cu o expozițiune, a scrierilor lui Comenius.

**

NECROLOGU Emilia N. Ciurcu născ. G. Nicoră în urma unei surte suferințe, împărtășită cu sfințele taine, și-a dat blândulu seu sufletu în mânil creatorului în etate de 26 de ani, în alu șeptelea an alu fericitei sale căsătorii, Joi sera la 11 ore.

Despre acăstu perdere durerosă și ireparabilă, incunoscițeză cu inimă plină de durere intristata familiă, pe toate rudeniile, pe prietini și cunoscuți.

Rămășițele pămăntesci ale neuitatei defuncte se vor ridica din paraclisulu bisericești Sf. Nicolae din Prundu și se vor aședa spre odihnă eternă Sâmbăta în 8 (20) Februarie a. c. la 3½ ore p. m. în cimitirulu de acolo.

Brașov, 7 (19) Februarie 1892. Nicolae I. Ciurcu, soțu, Preotulu George Nicoră, tată, Maria Nicoră mamă, Augustu și Romulu Nicoră, frați, George Florica și Nicolae fi; Carolina I. Ciurcu, socră; Elena Nicolau, născ. Ciurcu, cumnată; Ioanu I. Ciurcu, Dr. George I. Ciurcu cumnați.

Fie țarina ușoră și memoria binecuvântată!

Tabloul alegerilor dietali.

În cerculu Huedinului s'au încercat Ungurii guvernamentali cu cei opoziționali. Cesti din urmă i-au scărmanat rău pe cei dintăiu, președintelui i-au spart capulu, protocoalele le-au rupt, gendarmii au împușcat vre-o 12 inși, dintre cari mai mulți au murit la momentu. Între oile rîoșe ale noastre numără preoții: Curea Gavrilă din Dolu, pe care Ungurii în semn de mulțamită l'au bătut strajnicu; apoi Murășianu din St. Maria și preotulu din Mănașturulu de munte. Dintre invetători: Dim. Câmpănu din Șimborulu mare, Ilie Moldovanu din Ogruțu și invetătorulu din Tamașa.

În cerculu Iosășelului Români cu multă însuflețire erau preparați de-a alege pe d-lu Petru Truța. După ce află însă, că conferența națională a hotărât pasivitate absolută, s'au retrast cu toții, alegerea s'a făcutu fără nici o însuflețire; cărturarii români aprupe de locu nu s'au ivit la alegere, erez dintre popor s'au prezentat la urnă numai aceia, cari au fostu țeriți cu forța. Mai păcătoșu s'a purtat notarulu G. Sida din Șiria, care cu limba șoasă umbla după alegători ca să-i ducă la urnă.

În cerculu Șomcutei mari alegătorii români au fost la înălțime. Din popor nu s'au prezentat mai mulți ca 30 de inși, cari înoă au fost recrutați dintre primari, jurați, panduri etc. Frumosa solidaritate a Românilor din acăstu ceru a fost încât-va compromisă de preoții: Ioanu Dosa, Vasile Buteanu, Ioanu Carșai, Ioanu Avramu, apoi „popa“ dela Pribelesci și celu din Gornia. Dintre invetători: Marcușu, Mărlășu, Indre și Ghețe. Păcatu de pita, ce o mănăncă acăști nemernici de pe spinarea poporului nostru!

În orașulu și comitatulu Brașovului alegătorii români s'au ținut strinsu de conclusele conferenței naționale din Sibiu. Numai la alegerea din Hermanu s'au prezentat între primari și d-nulu Voiu Roșculețu din Satulungu. Acăsta mergea cum mai mergea, dăr ce lipsă a avut d-lu primaru să-și ia și o suită de trei inși cu elu? Și ce lipsă a avut d-sa să mergă pe propria-i cheltuielă la Pesta cu deputația, care i-a dus mandatulu ministrului Bethlen?

Nu înțelegem șovăirile acestea în purtarea d-lui Roșculețu, care e omu independentu și n'are lipsă de nimeni.

Messina, unde toți marinarii veseli, că au scăpat de pericolele de pe mare, debarcară pe uscatu și aici au dăce: regele Roger, ce domnea atunci asupra Siciliei e în războiu cu regele Carol de Neapole, care năvâli în țera lui, și ambele armate stau față în față pe câmpulu de luptă. Cărmaciulu corăbiei, care era de născere din Messina, se împrietini cu Silvio, ilu luă ca oșpe în casa sa și aici spuse elu soției și fiicelor sale poziția periculoasă, în care a fostu mântuitu Silvio. Aceste se induioșară de șortea, ce i-se pregătia frumosulu june, decă ar fi fostu înghițitu de valurile mării. Silvio aduse lada, pe care scăpase, și pe care nu avuse ocaziune să o deschidă, în casa cărmaciului. Și într'o dă, când se află singuru acasă, luă ciocanulu și sparse coperișulu. După ce scormoni puțin prin lada, incremenit de uimire și de spaimă, despre aceea ce avea înaintea ochilor sei. Căci lada era plină de petri prețioși și de mărgăritare orientale, alu căroru prețu era foarte mare.

Noroculu acesta neașteptat ilu mănăgăia intrucătvă pe Silvio, așa încât elu

pute să trăiescă neatârnatu și liberu în țera străină, unde fu surghiunitu elu de cruzimea tatălu seu.

**

Fabricio ajunse mai fericit, precum nu meritase, în Veneția și plângendū cu fățărnicie spuse soției sale o istorie neadeverată despre mórtea fiului seu întâmplat pe valurile mării în timpul unei furtuni înfricoșate. Nu se pôte spune, ce simți șermana mamă, cându au dăce acestea, și multe zile trecură, și totuși ochii ei nu se uscară de lacrimile, ce le vârsase din cauza perderei iubitelui ei fiu.

Silvio se gândi ca să răsplătescă pe ospetaru seu, care arătase atăta bunăvoință față de dănsulu. Elu îi dăce multe petri scumpe și mărgăritare, așa încâtu pute să părăsescă slujba grea de cărmăciu, pentru ca să începă în liniște unu negoțu, care să nu lu mai silăscă a-și pune viața în jocu pe marea furtunosă. Cu ajutorulu istețulu Marcello, căci așa se chiama cărmaciulu, îi succese lui Silvio să-și facă cu prețioșele sale o casă în Messina, și-și tocmi apoi

o mulțime de slugi. În curendū prin bogăția sa își atrase o mulțime de prietini printre nobili de acolo, căroră le spuse că este unu nobil din Germania; la acăsta ilu ajuta multu și împrejurarea, că seia bine limba germană.

Războiulu fu nenorocosu pentru regele Siciliei, căci într'o luptă crâncenă, perdū mulți omeni și în curendū îi lipsi multe trupe și bani, așa încâtu se vădū constrinsu, să dea poruncă pentru biruri și trupe noue.

Lui Silvio i-se ivi acum ocaziunea de a se distinge, decă oferi regelui 50 de mii de scuți de aur, erez cu 150,000 de scuți se hotărî să facă unu altu serviciu, anume recrută din Messina și giuru, o trupă de 500 de soldați, pe cari îi înarmă și-i îmbracă pe cheltuielă sa, și-i trimise la armata regescă. Șireea despre celu dintăiu serviciu a pătunsu încă mai înainte la regele și peste totu loculu se vorbea numai despre Germanulu botgatū, care aprupe singuru prin ajutorulu seu a scăpatu țera de primejdiă. Și când Silvio plecă cu trupa sa strălucită la oștea regelui, ilu primi acăsta cu mare

cinste și-i dăce atătu lui cătu și soldaților sei mari distincțiuni.

Deja după două zile se ciocniră cu dușmanulu și în curendū o luptă crâncenă se încinse pe totă linia. Regii alergau înaintea soldaților, îmbrăbătându-i, și regele Siciliei se apropiă atătu de tare de dușman, încâtu calulu seu oădū împușcatu sub elu și regele se lupta stândū în picioare. Silvio, care în ziua aceea purta pentru întâiașdată arme, ardea de dorulu, să dea dovede de vitejă, decă se repeđi cu calulu seu sprintentū printre șirurile dușmanilor, omorindū mulți dintre ei. Tocmă în momentulu, când regele se afla în cea mai mare primejdiă, sosi elu în apropierea acăstui, trecū printre dușmani, sări de pe cal, și ajută regelui să se urce. Acăsta urcându-se dăce pinteți calulu și sosi erez la ai sei. Silvio mai înainte de a primi ajutoru, trânti de pe calu pe unu princoipe neapolitanu. Într'aceea șorele apusese și întunereculu puse capetu luptei.

Silvio, înșoțitu de o mare mulțime de popor, sosi în tabără, unde regele

In cercul Coșocnei presiunea și corupțiunea la culme, șanțurile pline de alegători beți; multoralis-a spus, că de nu vor merge la alegere de bună voie, vor fi duși cu puterea; alții au fost înșelați în modul cel mai infam, promițându-li-se câte 4 fl. de vot, dăr după ce s'au întors acasă, li-s'a dat cu piciorul și nu li-s'a plătit nimic. Cărturarii români peste tot s'au purtat bine, cu excepțiunea câtorva slabi, cari nu odată au compromis cauza solidarității naționale, spre rușinea poporului, care-i mai suferă în fruntea sa. Intre aceștia numără: Basiliu C. Farago, preot gr. c. în Suatul de sus, care avu nerușinarea de a se presenta cu stegă ungurescă. Apoi preoții gr. or. Chiraiu din Sopor și Cărlig din Somfalău, cum și preotul suspendat Al. Vamoș din Cistelec. Dintre învățători: Georgiu Roman din Aruncuta, Teodor Graur din Sâmbotelec, Ioan Moldovan din Oara, Teod. Pesteanu din Vișa și Morariu, fost învățător în Borșa. În șirul acestor flămânți ar fi a se număra și Al. Nemeș lui Oneș din Coșocna și Ioan Leoca din Sâmbotelec. Aceștia formeză plava peccatoasă a inteligenței române din cercul Coșocnei.

In cercul Făgetului s'au licitat voturile cu câte 2 fl. plus cărușia; apoi multe promisiuni și ademeniri miserabile, er unde pe calea acosta n'au putut ajunge la nimic, au venit la rândul intimidărilor, spunându-li-se alegătorilor, că vor fi duși cu sila la alegere. În total îns, preoții, învățătorii și partea cea mai mare din popor a ținut strins la solidaritatea noastră națională, afară de preotul Barzu din Bacamezeu și alți trei preoți, cari împreună cu fărnicul P. Făgărăș, notarii Carabaș și P. Stefanovici, în frunte cu Aurel Popescu, cu limba scosă au alergat la urnă.

In cercul Cinghirlui (Sătmăr) guvernamentalii împărțiră bani și beutură din greu. Românii din Moffin li-au dat 80 fl., celor din Dob 60 fl., er celor din Pișcariu 100 fl.; apoi au cumpărat corul instrumental al plugarilor români din Gidan și Dob, ca să cânte în ziua alegerii. Apoi să veți traiu! Beutura curgea vale, Românii cântau „Deșteptă-te Române“, corurile suflau „Marșul lui Iancu“, tôte erau un lanț și un danț. Dér să veți minune! Pe când beutura era pe sfirșite, etă că se ivesce în mijlocul lor un nou candidat, cu numele Pap Bela, care porunci să se umple din nou buțile. Acum alegătorii începură să bea și în sănătatea noului candidat (fără program), er pe candidatul guvernamental, cu numele Domahidy, ilu huiduiră, femeile cu măturile, er bărbații cu mă-

cauele. După ce fu imblătit bine, candidatul guvernamental sări peste un gard și o luă la sănătoasă, er Pap Bela a fost ales. Cercul acesta e locuit de Români, Șvabi și Unguri. Deși în părțile cele mai espuse, inteligența română a ținut strins la pasivitate. Dintre preoți numai „popuța“ Ion Ajaky din Domohida a luat parte la alegere, dér și acesta s'a întors acasă plin de scupiturile femeilor din Cinghiriu.

In Bihor peste tot dis Românii nu se prea pot lăuda cu purtarea lor; vina o pörtă în mare parte inteligența și mai ales preoțimea română, care nu și-a prea dat osteneala de a însufleți pe popor pentru hotărârile conferenței noastre naționale. — La Beiuș Românii s'au purtat mai bine; profesorii și pădurarii de pe domeniul episcopului român dela Orade au ținut strins la pasivitate. — La Ceica ungurescă îns foarte mulți cărturari români s'au prezentat la urnă și încă pentru candidatul guvernamental Rezey. — La Hosszupályi poporul român nici idee nu are de pasivitate. — La Szekelyhid preoții și învățătorii români de asemenea s'au purtat miserabil. — In cercul Mărgitei pasivitatea a fost mai bine respectată, dér și aici s'au aflat între preoții și învățătorii români mulți peccatoși, cari au alergat la urnă. Cel mai peccatos între ei a fost renegeatul Eugeniu Venter, preot gr. cat. în Gheția, care nu s'a rușinat a figura chiar ca vice-presedinte al alegerii; deși om foarte bogat, n'are la casa lui nici o gazetă românească, până și în școlă vorbește unguresce cu copiii. Pe acest peccatos, care strică numele clerului român, e mirare, cum de preoții noștri nu-l huiduesc din mijlocul lor, er poporul cum de-l mai suferă la altar.

In cercul Tășnadului (Sălagiu) peste tot Românii s'au purtat foarte brav, ținându strins la pasivitate. Ungurii din Pațalușa îns au dat o strălucită dovadă despre sëlbatăcia lor; pe un frunțuș al lor l'au omorât, la mai mulți li-au spart capetele, tötă noptea au urlat de-a lungul stradelor, așa că însuși candidatul lor a luat-o la sănătoasă, er ei au rămas cu mulțime de datorii pe la cărușime.

In cercul Cehului Silvaniei nisce flămânți de notari timp de 2 săptămâni, alergară cu limba scosă prin sate, spunându alegătorilor români, că decă nu vor merge la urnă și decă nu vor vota cu guvernul, li-se vor licita moșiile pentru nimica tötă și vor perde ori ce proces, er decă vor merge, vor căpeta pașapörte de vite gratis, vor câștiga ori ce proces, li-se va ierta darea și vor câștiga câte și mai câte favoruri dela d-nii notari. Se

vorbește, că dela Ungurii din Cehu s'a cumpărat un vot și cu câte 50 fl. Mai miserabil că toți s'a purtat subnotarul Robu din Ardihat. Dér pe lângă tôte miserabilitățile acestor corteși, Românii în total au ținut strins la pasivitate, din multe comune nu s'au prezentat la urnă nici chiar primarii, preoțimea a fost la înălțimea chiamărei, între învățătorii îns s'au aflat și patru peccatoși, anume: Ciupe din Maram, Merlaș din Chelinta, Danciu din Chend și învățătorul din Grosrau.

In cercul Reghinului și al Gerneșului corupțiunile și intimidările au fost ne mai pomenite. Dér cu tôte astea între preoții români numai doi Iuda s'au aflat, anume Alexantru Niculescu din Meșterhaza și Ciril Fălea din Filea, cari s'au prezentat la urnă cu popor și tot. Frate de cruce cu aceștia este și preotul Simon din cercul Gerneșului. Asemenea ni se scrie, că a luat parte la alegere și avocatul român Dr. Ciril Vulcan. Trist de tot!

In cercul Bocșei (com. Caraș-Severin) numai câteva Iude s'au aflat între Românii cărturari, anume preoții: Ioan Velceleanu din Ramna, Vasa Popoviciu din Valepăii, Domșa din Duleu, Simu din Iersig. Ivan Popoviciu jun. din Bocșa română, împreună cu preotul gr. cat. Popescu și colegul său din Ramna, cari totdeura s'au făcut unelta dușmanilor noștri. Ceialți vre-o 60 de preoți și 50 învățători, cum și toți alegătorii mai luminați, s'au ținut pasivi și sigur, că s'ar fi respectat pasivitatea încă și mai bine, decă din cauza scurtimei timpului nu li ar fi fost cu neputință frunțurilor români de-a împărtași poporului hotărârile conferinței din Sibiu. Dealtmintelea la 1882 Românii din acest cerc au făcut minun de bravură. Ei au candidat atunci pe cel mai înflăcărât Român din acel comitat, pe dl. Coriolan Brediceanu, pentru a căruia isbândă au luptat cu multă bravură și numai falsificărilor, corupțiunilor și presiunilor fără sēmănu au avut de-a mulțami vrășmași noștri, că față cu dl. Brediceanu au putut scote pe mamelucul Tisza Laszlo, fratele fostului ministru-presedinte, care și astăzi represintă acest cerc nenorocit.

In cercul Ighiului volnicile au fost la culme; comuna Oieșdea a fost păzită de gendarmi, ca să nu se pötă depărta alegătorii; alegătorii din Bărbant au fost duși într'o comună din apropierea Ighiului, unde au fost închiși peste nopte în grajdul bibilorilor, că se nu pötă fugi. Dealtmintelea Românii peste tot, mai ales îns inteligența s'a purtat bine. Excepțiune au făcut nemernicii: Micula Mihail din Presaca și învățătorul său Nicula Iacob, popa Boțianu dela Bărbant și învățătorul

său; apoi învățătorii Ștefan Pop din Sântimbru și Partenie Pop din Oieșdea. Rușinea le mănănce nasul la toți. — Brav s'a purtat mai ales Românii din Șard, Telna etc.

In cercul Giurgeului Săcii s'au bătut ca orbii; cei din opoziție strigau asupra celor din partida guvernamentală: hoți, tâlhari și cum le venea la gură; femeile cu măturile, bărbații cu balegi, copiii cu bulgări de zăpadă: toți dedeau asupra lor. Românii de-aici, sërării, sunt tare strimțorați de Săcii și de aceea nu prea pot merge mână în mână cu ceialți frați ai lor. Dér cu tôte astea fac și ei cât pot și pöte ar face și mai mult, decă între preoții și învățătorii lor nu s'ar afla prea mulți omeni slabi, cari premerg cu exemplul rău, spărgându înși solidaritatea națională, precum au făcut cu ocaziunea acosta: cantorul Vasile Ciobotariu din Vașlab și preoții: Simion Dota din Bicari, Dumitru Drăgan din Ivaneș, Mihail Dobreanu din Tulgheș, Ioan Dobreanu din Corbu și Ioan Teslovan din Bilbor cu învățătorii lor, cum și învățătorii din Șermaș și Varviz; ba să dice, că și protopopul A. Codarcea ar fi participat. — Trist de tot.

In cercul Pancotei voturile se licitau cu câte 5—50 fl., corupțiunea la culme; mare parte dintre preoți și învățătorii s'au purtat prost.

In cercul Branului Românii în total s'au purtat brav, cu excepțiunea funcționarilor și mai ales a primarilor. Mai prost au pățit-o câțiva alegători români din Tohanul vechiu, cari lăsându-se a fi înșelați de slugernicul subnotar Ioan Berariu și de primarul comunal, care-i infundau pe omeni cu beuturi, s'au dus la urnă în speranță, că vor primi câte 3 fl. de vot, după cum li-s'a promis, dér s'au întors acasă fără bani și lași de fōme. Dealtmintelea și Tohanenii s'au purtat bine, căci dintre vre-o 80 de alegători, abia vre-o 18 amăriți au luat parte la alegere.

Românii și Maghiarii.

Fōia francesă „La France“ publică în numărul său dela 12 Februarie un important articol de fond privitor la sörtea noastră a Românilor apăsați din Ungaria și Transilvania. Articulul memorat a eșit din pēna cunoscutului scriitor frances Raul Fray și este de următorul cuprins:

Avem înaintea noastră un memoriu al studenților universitari din România asupra situației Românilor din Transilvania și Ungaria. Este ceva miș-

fi mulțami pentru scăparea vieții sale și porunci apoi unui medic al său, să îngrijescă de ranele junelui Silvio.

Mai multă cinste îi făcu vitēzului Silvio, ducele de Calabria, fratele regelui și comandant al armatei întregi, pe care îl conduse în cortul său și nu-l părăsi până când medicul nu-i legă ranele.

Neapolitanii perdură multe trupe în lupta acosta, dér stăpănitorul Siciliei deja în ziua a doua repeți atacul, cu care ocaziune dușmanii fură puși pe fugă.

Silvio, cu tôte că era rănit, totuși luă parte la luptă și a fost și mai norocos ca în ziua întâiu, așa încât luă prizoner pe regele Neapolului și-l pradete pe acesta regelui Siciliei, care în semn de recunoștință îl făcu marchis al împărăției sale.

Prinsōrea regelui de Neapole termină războiul și aduse cu sine o pace binefăcătoare, după încheierea căreia, ambii monarhi, cari se împăcaseră, se întōrseră împreună la Palermo, unde regele Neapolului ceru în căsătorie pe una dintre fiicele regelui Siciliei.

La nuntă s'au dat mari sērbări, jocuri și noptea la lumina torțelor cavalerii se luptau în turniere. Silvio își câștigă mare vedă la curte și totdeodată și încrederea regelui, care-l făcu camerar și îi dete o mulțime de daruri.

Ducele de Calabria, în casa căruia mergea Silvio de multe ori, avea o fată tineră și frumoasă, care se îndrăgosti în tinerul Silvio, care și el simția iubire față de dēnsa. Când voi el să vișiteze într'o di pe tatăl ei și găsi pe princessa singură acasă, își destăinu ea inima față de Silvio, dér acesta se stăpăni să-i destăinuescă ceva, spre marea mâhnire a Diane.

Intr'aceea se apropiă ziua plecării regelui străin și a tinerei sale soții, care nu vedu Neapole, căci pe drum îmbolnăvindu-se muri. Soțul ei era disperat de acosta mörte și în curend și bētrănul tată o urmă în morment. Pe ducele de Calabria îl chiamă îndată după înmormentare la rege, deorece fratele său nu lăsase alți copii.

Noul rege al Siciliei, avusese încă pe când era duce, o cērtă cu marchis-

sul Ernesto, cel mai puternic dintre supuși, pe care îl vätēmase greu, așa încât acesta se țin departe de Sicilia și mai târziu, după mörtea bētrănului rege, nu-și uită mânia, și rămase la moșia sa. Dér până acum nu cutezase să se gândescă la vre-un plan de răsunare în contra regelui, când un alt supus nemulțamit îl îmbărbătă la acosta. Amēdoi scriseră regelui Franciei și se oferiră, că decă îi va face cei dintău demnitar în Sicilia, atunci îi vor da Sicilia, și pe regele acesteia îl vor ucide. Regele Franciei s'a învoit și ei se puseră să eșcute planul lor diavolesc: să submineze odaia regelui și peste nopte să o arunce în aer. Ei își începură lucrările dela zidul unui turn, într'o nopte întunecă și apoi în noptile următoare lucră încă cu nisce complici, așa încât după o lună de zile erau aproape gata și aveau de gând că în a patra nopte să comită fapta asta rușinosă.

Intrăceea se întēplă, că marchisul Silvio ne mai putend resista dragostei Diane, se hotăr să-i mărturisescă și el

iubirea și să o cēră de soție, căci magicul din insula Cipri îi prorocise că va ajunge la mari demnități. Nu mult după acosta Diana îl chiamă într'o nopte sub galeria, pentru ca să vorbească cu el. În zori de ziua, vedu Silvio în apropierea sa că se iveau prin întunecă omeni. Uimit de acosta descoperire se apropiă încet de ei și audi că unul dicea: „Mi pare, că praful e bine pus“. Un altul răspunse. „Mi-se pare, că e prea puțin, nu ajunge pentru ca să arunce în aer palatul. Măne trebuie să vorbim cu marchisul Ernesto, căci la urmă ne vom păcăli!“

Din aceste Silvio înțelese, că marchisul Ernesto e trădător față de rege. El se ghemui într'un colț, până când trecu omenii aceștia, apoi se întōrse și el spre locul unde fură omenii aceia și aici vedu deschiderea unei peșteri. Silvio era pe deplin convins acum și se decise ca să-i anunțe acosta regelui. Când resări sōrele se duse Silvio în palat și ceru o audiență secretă dela rege. Apoi între patru ochi îi descoperi el ce veduse în noptea trecută. Regele fu

cător în acestă apelă ală tinerimei la opinia europeană. Suveranii sunt în lăntușii de tēmă, sēu de alianțe, în carī relațiunile de familă și interesele dinastice au mai multă parte de cătū sentimentul național. Diplomații sunt condamnați la prudentă și omenii politici păstrază tăcerea, ca sē nu derangeze ore-carī combinații parlamentare, ca sē nu se espună la neplăcerea puterilor. Mai liberi, mai generoși, adesea mai luminați, studenții se grupază, se înțeleg, ridică cu curagiu vocea în favoarea populațiilor apăsate. Merită sē fiă ascultați.

Națiunea română, acēstă avangardă a rasseler latine în Orient, își trage originea din coloniile transplantate de Traian din Italia în valea Dunărei. Ea a supraviețuit șapte-spe-șe-ce veacuri invasiunilor barbare, și-a păstrat numele și limba în mijlocul unor încercări și suferințe ne mai audite, carī au dovedit pe deplin vitalitatea-i neinvinsă. Esistă astăzi un regat ală României, independent, sub sceptrul unui Hohenzollern. Dēr milioane de Români trăsesc în afară de limitele regatului, supuși Rusiei, Austriei și Ungariei. Cei mai numeroși și mai apăsați sunt locuitorii statului unguresc. Ungurii proprii și sēu Maghiarii, și-au scitut a-păra libertatea cu un curagiu ce trebuie recunoscut, dēr n'au nicī un respect pentru libertatea altuia și apasă cu brutalitate pe compatrioții lor de rassă slavă sēu de rassă latină.

Monarchia austro-ungară este o vastă conglomerată de naționalități amestecate, supusă duorū dintre ele, dominate și tiranizate de Germani la apasă, de Maghiari la răsărit. Sunt cunoscute plângerile Cehilor, sēu ale Slavilor din Boemia, carī se luptă cu atăta vigore împotriva exploataților lor Teutonī; acēsta pentru că Cehii au reprezentanți, carī potū ridica vocea în Cameră. Români din Ungaria sunt mai puțin fericiți. O lege electorală, care e un cap de operă de nedreptate, îi pune în neputință de a alege deputați de naționalitatea lor și prin urmare de a face sē se audă plângerile lor.

Administrația țării lor este în mâinile funcționarilor maghiari, carī nu cunosc limba administrațiilor lor și carī îi urăsc.

Totū așa e cu justiția, cu instrucția superioară și secundară. Se persecută naționalitatea și limba română până chiar și în școala primară și în biserică. Maghiarii au jurat sē maghiarizeze cu ori-ce preț pe Români, după cum Germanii au jurat sē germanizeze Alsatia și Lorena, și-și urmăresc scopul cu aceeași brutalitate, cu aceeași lipsă de scrupul și de milă.

Ca apăsați, ca Latini, ca victime ale dușmanilor nostri, Români din Un-

ria au dreptul la simpatia noastră. Nenorocirile noastre ne-au învățat, că egoismul e une-orī o obligațiune. Dēr în oasulă, de care e vorba, putem sē ne dăm curs liber sentimentelor, fără a vătăma nicī unul din interesele noastre. *Guvernul unguresc, care apasă sub un jug atăt de odios pe verii nostri dela Carpați, este un adversar neîmpăcat al rasselor slave și latine... Trebuie sē luăm parte, fără a sta la îndoială, pentru victimele lor.*

Nu putem sē dăm Românilor de cătū un sprigină cu desăvârșire platonice. Dēr fiind-că tinerimea română face apelul la opinia publică europeană, ne este celū puțin permis sē răspundem la acestă apel printr'o călduroasă mărturie de simpatie.

„Timpul“, după care reproducem acestă articol, îi face următoarea observare:

D-lū Raoul Frary, este ca aprupe toți Francesi astăzi, un partisan înfocat ală alianței franco-ruse și un dușman neîmpăcat ală alianței întreite. Ca atare, firesce, nu-și pōte termina articolul fără a recomanda Românilor o politică de alipire la cea dintăiu din aceste două alianțe. Abstrăgând dela ori-ce fel de sfaturi de acestea, Români nu trebuie sē-i rămână mai puțin recunoscători pentru cuvintele calde cu carī își arată simpatia pentru frații nostri de peste munți.

Adunarea Reuniunii învățătorilor români din Sătmar.

Comitatul Sătmarului, Februarie 1892.

În 11 Faură n. c. s'a ținut adunarea generală a Reuniunii învățătorilor români gr. cat. de pe întreg teritoriul comitatului Sătmar în comuna Sânmiclăuș.

Înainte de începerea ședinței, parochiul V. Leșianu a ținut o cuvântare de binevenire, foarte bine nimerită, la care M. O. D-nū Președinte, răspundendū pe scurt, s'a început ședința după programul îndatinat. Ședința a durat până la 3 ore după prăud, când apoi a urmat prânzul comun, care a decurs animat.

La adunare, dintre preoți au luat parte: d-lū G. Șiuta, parochiul din Mofitul mic; preotul tiner ală Careilor, d-lū Murășian; președintele d-lū G. Lazar, și parochiul local V. Leșianu.

Învățătorii de astă-dată s'au prezentat într'un număr foarte frumos, va sē dică adunarea a fost mai impopulară ca în alți ani. Un interes viu au arătat chiar și credincioșii comunei bisericesc, luând parte în număr mare

la adunare, ba au contribuit și bai pentru scopurile reuniunii.

Discușiunile ședinței au fost foarte interesante; s'au citit și două disertațiuni lucrute cu studiu din partea d-lor învățător Brădeanu și Ciuleanu.

Se vede, că idea Reuniunii cuprinde terenul totū mai mare cu înțelul, și ne putem cu timpul aștepta la cele mai frumoase rezultate.

Sēra, d-lū președinte, dimpreună cu învățătorii rămași, au fost bineveduți la masa ospitală a d-lui paroch V. Leșianu. Er diminșă din 12 Faură, ducendū cu sine cele mai bune amintiri, s'au depărtat la ale lor.

X

Producțiuni și petreceri populare.

Oravița, Februarie 1892.

Corul vocal română gr. cat. din Oravița mai de multe-orī ne-a încântat cu producțiunile sale. Așa și concertul din 7 Februarie, anunțat în Nr. 19 ală „Gazetei“, a reușit foarte bine; public mult; durere însă, că inteligența română, precum altă-dată, așa și acum a eselat prin „absentare“. E trist de totū, că inteligența română din părțile noastre nu ne sare într'ajutor, ci se mulțimesc numai a face gură mare, er când e la trebă, ne lasă în mână sorții.

Cântările au fost tōte foarte acurate și precis executate, — onore zelosului învățător, d-lui Ioan Bogdan, și bravilor sēi coriști. Mai ales însă cântările populare „Baba și moșnegul“ și „Nevasta care iubesc“, compozițiunile plăcute de ale d-lui Musicescu, au produs multă vioiciune și plăcere în public, care pe lângă inimose aplause, cerea repetarea lor.

Piesa teatrală „Rămășiagul“, de V. Alexandri, a fost, încât au permis împregiurările locale, cătū se pōte de bine reprezentată; diletanții cu toții și-au priceput rolul, dēr mai ales d-ra Floră Bogdan a reprezentat pe „Smarandita“ cu acuratețe și destoinicie surprindătoare. Asemenea și d-ra Cătuș Bogdan în rolul „Tina“ a jucat foarte bine; se putea observa, că ea se luptă cu greutatea începutului, dēr a dovedit, că nu i lipsește talentul de lipsă pentru a delătura aceste greutăți.

D-lū Ioachim Iana, carele mai de multe-orī a secerat aplause binemeritate dela publicul din Oravița, s'a distins și cu asta ocaziune în rolul „Madame Franz“, pe care a reprezentat-o de minune. Nu mai puțin d-lū Costa Vodă, în rolul „Teodoran“, a jucat escelent, neforțat și foarte natural. Acești doi domni mai de multe-orī au făcut onore corului română gr. c. de aici; ne mirăm însă, că la cântările din

concertul nu i-am vădit participând. Pentru ce?...

D-lui Ioan Dure îi ședea foarte bine pe bină; în rolul „Niu“ d-sa a debutat cu multă succes, reprezentându-lă cătū se pōte de bine. D-lū Iulius Sulia încă a făcut bine pe „lacheul“.

După piesa teatrală a urmat „Cisla“, sēu adunarea bătrânilor, operă comică de Porumbescu. Aci la ridicarea cortinei vedurăm mulțime de bătrâni (coriști erau toți costumați) cu plete albe, unii ședendū la mēsa verde cu protocoale, călimăr, pene de scris pe mēsa, între carī se vedea și o pungă plină, pe care era scris „400“. Acēstă operă a produs nespusă mulțumire în public și pentru escelenta ei reprezentare, bravii coriști și zelosul lor conducător, d-lū Ioan Bogdan, întru adevăr merită tōtă lauda și recunoștința.

I ride inima omului, când vede, unde a ajuns plugarul nostru; el cāntă cu nota în mână pe bină, cu cea mai mare acuratețe și dibăcie; jōcă teatru cu o îndemănare, care te face sē rămâni uimit. Și apoi acestă popor sē nu aibă viitor?

Înainte numai, iubitor Românași, nu vē lăsați în întunerecul nepriceperii, arătați lumei, că cine este și ce pōte Româniul, decă voesce!

Un privitor.

Secărbămbă, 8 Februarie 1892.

Sēra de 6 Februarie a. c. a fost pentru poporul română din comuna noastră de mare însemnătate, pentru-că în acēstă sēra a avut loc primul concert dat de tinerul cor ală minarilor de aici, cu programul publicat în Nr. 15 ală „Gazetei“.

Întreg programul a fost executat cu celū mai bun succes, dovadă freneticele aplause ale numerosului public, care a umplut sala școlei gr. or., în care s'a concertat.

Căștigul atăt material, cătū și mai ales moral, e foarte mare, celū material se va pute vedea din darea de sēmă, ce va urma în curendū, er celū moral îl purtăm în însățele noastre inimī toți cei ce am participat.

Indestulire și bucurie se revērsa pe fețele celor prezenți, vedendū, că după atâtea încercări zădărnice, acum s'a realizat vechia dorință a corului. Foarte mare era însuflețirea poporului la ascultarea corului, compus din sinul sēu. Dintre ampoziții dela minele din loc, însă, carī trăsesc din sudorea bășului, a participat numai un singur domn. Onore lui, că s'a scitut ridica peste șovinismul, ce caracterizează pe colegii sēi.

Deși Români suntem în majoritate în acēstă comună bășescă, totuși

surprins de aceea ce-i spusese Silvio. Amândoi sē sfătuiră în cursul zilei, pe când marchisul Ernesto și cu tovarășii sēi înscințară pe Francesi, carī stau deja gata ca sē debarce pe insulă. Într'aceea sosi noptea și trădătorul Ernesto veni în mină ca sē mai ia cele din urmă dispozițiuni. Silvio aduse în tăcere soldați și încunjură mina și arestă pe toți trădătorii, carī fură puși în lanțuri și închiși într'un turn. Silvio după aceea înscință pe regele despre cele întemplate, și acesta în semn de recunoștință, îl numi celū dintăiu sfetnic al sēu și nu întreprindea nimic fără sfatul lui. Regele, dimpreună cu suita sa, se duse ca sē se convingă cu ochii proprii, despre pericoul, ce-l ameninșase. Lucrătorii mărturisiră, că marchisul Ernesto a voit sē arunce în aer întreg palatul. Marchisul și soții sēi fură osândiți la mōrte ca trădători și după patru zile li-se tăiară capetele pe piața din Palermo. Averile și moșiile marchisului i-le dăruie regele lui Silvio, care deveni astfel celū dintăiu principe al regatului.

Câteva rude ale lui Ernesto voiară

sē se rescōle înotriva regelui, dēr acesta fū incunoscințat despre acēsta, și împedecă rescōla.—Iubirea lui Silvio și a Dianei creștea din ce în ce, până când regele deodată se bolnăvi greu. Vedend el, că se află pe patul de mōrte, chiamă pe ficia sa lângă sine și dișe cătră ea următoarele: „Cerule voesce, iubita mea Diano, ca sē mă ia la dēnsul. Deși aș fi voit sē trăsesc măcar numai un an, pentru ca sē pot ați da un soț vrednic de tine. Dēr deorece simt, că sfirșitul vieții mele se apropiă și temendū-mē, că după mōrtea mea sē nu se întemple turburări din cauza trădătorului Ernesto, m'am gândit, că celū mai bun soț pentru tine este Silvio, care intrunesc în sine tōte însușirile unui principe bun. Eu soi bine, că elū nu e așa nobil ca tine, dēr, draga mea, în istoria vedem multe pilde de acestea. Eu sper dela Silvio, că te va iubi și respecta în totdeuna.“

Regele așteptă răspunsul ficei sale, Ea dișe, că se învoesce, apoi regele o îmbrățișă și trimise după sfetnicii sēi. Căroră le spusese în puține cuvinte

voința sa. Apoi chiamă pe Silvio și puse mâna acestuia în mâna Dianei, și arhiepiscopul din Palermo trebui sē săvîrșescă cununia.

După ce regele muri încă în ziua aceea și după ce trecură zilele înmormântării, primi Silvio cu mare pompă, ca rege ală Siciliei, omagiile supușilor sēi și trăi mulțumit și fericit lângă soția sa Diana.

*

În Venetia în anul acela se ivi o recoltă rea de grū și lipsurile se măriră aici atăt de tare, încât Fabricio fū însărcinat ca în numele senatului sē mērgă la Sicilia și sē cumpere de aici grū. Bătrânul Fabricio primi cu neplăcere acēsta sarcină, deorece soția sa era bolnavă. Lipsa se înțelege, că-lū sil sē plece, și elū și sosi la curtea regelui Siciliei. Deorece și în țerile diu jurū, ca și în Venetia, a fost recolta slabă, porunci regele Silvio, ca sē nu se vëndă grū afară de Sicilia. Fabricio cerū o audiență dela rege, ceea ce acesta i-o și încuviință. Fabricio intră în camerele strălucite și nu recunos-

cute pe Silvio. Regele însă, care sta înaintea unei mese, recunoscu îndată pe crâncenul sēu tată. Fabricio se apropiă de el, se lăsă pe un gheunche, îi sărută mâna și-i predete scrisoarea senatului. Regele trăgânase un moment, ca sē-i lase mâna, căci elū avea în inima sa un sentiment de desgust față de tatăl sēu. După ce citi scrisoarea republicii și încuviinșase cererea solului, întrebă elū despre mai multe lucruri din Venetia și între carī întreba și de Fabricio, ca și când nu l'ar cunosc. Solul răspuse, că el este acelu Fabricio. Regele apoi l'ă întrebă despre fiul acestuia Silvio. Fabricio răspuse: „Majestate, fiul despre care mă întreb, a murit de o mōrte silnică, căci cădū de pe corabiă în mare, când se întorcea dela Cipru. De atunci încōce, eu nu mai am nicī o bucurie și mulțumire.“—„În Venetia se vorbea altcum despre acēsta“, dișe regele, „deși nu în public. Se vorbea, că în urma vorbelor unui magi fiu, D-tale ar fi fost destinat sē ajungă la înalte demnități și că D-ta, gelos, ai aruncat pe fiul D-tale în mare.“ Palid

ura de rassă și fanatismul puținilor ampoliați maghiari — de origine germană — și mai ales neînțelegerile confesionale au nimicitor până acum încercările Românilor spre progres în cultură.

După concertul a urmat o însuflețită petrecere populară, care a durat în cea mai esemplară ordine până în dimineața zilei următoare, când ne-am depărtat cu cele mai plăcute impresii.

Sperez, că odată trecut prin proba de foc, tinărul nostru cor va progresa cu pași repezi sub conducerea harnicului său diriginte, a d-lui *Dănilă Popu*; laudă poporul nostru pentru înbrățșirea căldurii a acestei întreprinderi și așa dori să nu se afle nici un Român, care să nu se însuflețescă pentru astfel de întreprinderi românești...

Oprea,
capelanu gr. or.

Budînța, 2 (14) Februarie 1892.

În sărbătorea S.-loru Trei-Ierarchi, corul vocal român din Budînța a dat o petrecere, la care a concertat numitul cor sub conducerea dirigintului *Dimitrie Micu*.

Anume s'au cântat următoarele piese: „Motto: Să cântăm”; „Destep-tă-te române”; „Cântec de primăveră”; „Spiritul”; „Junimea parisiiană”; „Dia-triumfală”; „Susu opincă”; „Marseillaisa”; „Coroana Moldovei”; „Cătu e țera”; „Steuă României”; „Trompetele” și mai altele, cari toate au secerat multe aplause și plăcere generală.

După aceea a urmat dansul până în dor. Inteligența locală împreună cu părintele *Dimitrie Popoviciu*, învățatoru și președintele corului *Petru Aga*, primăria comunală din Ictaru și mai alți streini au luat parte la această petrecere cordială și bine reușită.

M.

Telegramele „Gaz. Trans.”

(Serviciul biurolui de cor. din Pesta.)

Budapesta, 20 Februarie. Majestatea Sa a conferit ministrului de agricultură, contele *Bethlen*, demnitatea de consilier intim. — Scirea despre dimisionarea ministrului de culte și instrucțiune publică, contele *Csaky*, e lipsită de ori ce temei.

Viena, 20 Februarie. În camera deputaților presentă ministrul de finance proiectul de lege privitor la reforma dărilor, care fu primit cu aplause generale.

Paris, 20 Februarie. Eri după amiazi s'a ținut un consiliu de ministrii, în care se hotărî, să mērgă la președintele republicii *Carnot* și să presente dimisiunea întregului cabinet. *Carnot* și primi această dimisiune.

de grōză ascultă Fabricio vorbele rege lui și limba i-se opri, încât abia putu să borborosescă câteva cuvinte neînțelese. Regele continuă: „Pentru ca să vezi, că nici o putere din lume nu pōte impede voia cerului își spun, că eu sunt Silvio, nu dicitu fiul D-tale, căci fapta crāncenă, ce ai sēvērșit-o e în contra numelui de tată, ceea ce însă cu tōte acestea esci, pāuă, când o altă dovadă nu va arāta altmintrelea.” Elu îmbrățșă pe tatăl său, dēr nu simți în inima sa nici o iubire. Uimitul Fabricio pārea, că viszā, elu îmbrățșă și sāruta pe regele, cārui la mārțurise fapta. Regele îi spuse, că acum nu e timpul potrivit, pentru ca s'elū recunōscă în public de tată. După aceea îi dete lui Fabricio o locuință în palat, porunci, ca să se adune grū și-lū trimise cu cheltuiala sa la Venetia.

S'a dīsū deja, că Fabricio lāsase pe soția sa bolnavă în Venetia. Bōla deveni mai grea și Camila era la marginea grōpei, când primi vestea îmbucurătoare, că fiul ei Silvio este regele Siciliei. Deși tare se înveseli auzind a-

HIGIENA.

Brānca.

Una din bōlele cele mai cunoscutē în poporul nostru este brānca, sēu orbalțulū, care se numesce de învățai, erisipel. Acestă bōlă de multe-ori aduce cu sine mōrtea, mai ales la bețivī, la ōmenī bolnāvicioși, la copii mici, și la bētrāni. Adese-ori se ivesce în jurul rānilor de ori-ce soi, dēr mai cu sēmă în rānile produse prin armă de foc, ori prin loviturī. Umedēla și cāldura umedă inlesnesce ivirea brāncei și lunile cele mai priinciose suntū Februarie, Martie și Maiu.

Brānca este molipsitōre, se întinde dela omū la omū, mai ales în localurile unde este multă lume adunată, de pildă în spitale, cāsārmi și șcōle. Ca tōte bōlele molipsitōre, și orbalțulū își are microbulū lui, și loculū de plăcere alū lui este pielea capului și fața.

Erisipelul este o bōlă cu fierbințelā mare și care se aratā în afarā, prin nisce pete mari (plāci) roșii cu marginile ridicate puțin de-asupra pielii din prejur și cari în cele din urmă se scamosēzā și pierū.

La început bolnavul se simte rău, după aceea este apucat de un fior strănic, îi este frig, așa de frig de i crāșnesc dīnții în gură, apoi este cuprins de o căldură mare; temperatura corpului ajunge câte-odată până la 41 grade; durere de cap, sete mare, lipsă de apetit, vērșături de venin, urdinare, lipsă de somn și une-ori aiurare; gālci, sēu ghindurile din apropierea locului atins se umflă și sunt durerosi, cum se întâmplă cu gālci gātului atunci, când brānca are să se i vēscă la față.

După 2 sēu 3 zile începe a se arāta o pată mare roșie, formată de pielea aprinsă și bursumflată. Acestă pată se întinde din ce în ce mai mult și produce nisce dureri ca de înțepătură, parcă te-ar înțepa cine-va cu un ac; ori ce atingere cât de mică produce durere mare. La început pata, sēu mai bine dīsū placa, este de colōre roșiatică, dēr care cu timpul devine din ce în ce mai închisă. Roșeta pierē prin apāsarea cu degetul pentru a se ivi din nou îndată după ridicarea lui. Marginile acestei pete sunt puțin mai ridicate de câtū pielea dinprejur și

ceasta, totuși nu putu să o însănoțeze și în ziua următoare declară ea în fața preotului și a doi unchi ai ei, că fiul ei Silvio nu e fiul soțului ei Fabricio, căci când Fabricio se afla în Germania veni la Venetia marchisul de Monterrat și că acesta s'a îndrăgostit în ea, că elu e adevăratul tată a lui Silvio. Declarațiunea acēsta a fost legalisată de un notaru și îndată a fost trimisă la Sicilia regelui, care se bucură fōrte, că a avut un tată nobil. Elu chieamă pe Fabricio la sine și îi împărțai, în necazul acestuia, noutatea.

Silvio înțelese acum, că de ce Fabricio a voit să-l arunce în mare, dēr cu tōte acestea lū dārui bogat și-lū trimise în mare cinste la Venetia.

Fabricio ajunge în Venetia bogat, și aici senatulū îi mulțami. După cātva timp muri, ēr Silvio stāpāni încă multă vreme Sicilia, împreună cu soția sa, care-i dārui mulți copii și nepoți.

Cornel.

sunt de colōre cam gālbue. Părțile de desuptulū pielii se umflă câte-odată fōrte mult, mai ales la față, așa că chipul omului este cu totul schimbat. În totu timpul, câtū ține pata, bolnavul se simte rău și are fierbințelā mare.

După 4—5 zile, pata se vesteșce, își pierde colōrea și se sbārcesce, apoi se scamosēzā și cade sub formă de pelițe late, după care bolnavul începe a se simți mai bine și a intra pe cale de vindecare. Peste totū bōla ține cam 10 până la 12 zile.

Câte-odată se formēzā sub pată puroiu, alte-ori părțile atinse cadu în putrediciune (gangrenă).

Cândū brānca are o formă grea și pōte aduce cu sine mōrtea, puterile bolnavului se sleiesc din ce în ce, buzele și dīnții se acoperū de un strat negricios, limba se uscă, pāntecele se umflă, o urdinare strānică începe, pielea corpului este gālbue, în gālbinare, apoi omul cade într'un fel de amōrtelā din care nu se mai deșteptā.

Tratamentul: Vomū ținē bolnavul într'o odaiă curată și aerisită; așternutulū lui va fi bine întretinut; odihna și liniștea sunt lucrurile de capetenia în căutarea acestei bōle. La început este bine să-i dāmū o curățenie, sare de Băltătesci (30 grame), sēu unt de ricinā (30 grame); de-asupra brāncei vomū aplica cārpe înmuiate în ceaiu de florī de soc sēu în acidū fenicū 2 grame la 100 grame apă; sēu vomū luā dela spițeriā globule de brāncă, cari au în ele camforū. Aceste globule prāfuite se vorū risipi pe loculū cu brāncă, ēr d'asupra se va pune un ușorū rēndū sēu palā de vatā.

Se va face acēstă prāfuire de 2—3 ori în 24 ore. Camforulū din acele globule are putere omoritoare asupra microbilorū brāncei, ca și acidulū fenicū și sublimatulū corozivū (sāricica). Camforulū se volatilizezā lesne, acēstă se transformā lesne în abur și în chipulū acesta ridicā marea ferbințelā locală ce brānca produce. Cândū are durere de cap ori fierbințelā mare, i vomū da câte-un prafū de chininā (50 centigrame sēu 1 gr.) Dreptū māncare, i vomū da puțin lapte cālduț, zēmā de carne și câte nițel vinū cu apă. În casuri grele vomū recurge la ajutorulū medicalū.

(Apēratorulū Sānētāții.)

P O V E Ţ E.

In contra fumegării lampelor se recomandā un mijloc fōrte simplu: Fitolulū sēu festila, după ce se cumpēră din boltă, se mōie în oțet tare, se lasē apoi să se usce bine și numai după aceea se pune la lampă. Fācēndū astfel, flacāra va fi curată și lampa nu va fumege.

*

Pentru scōtērea petelorū de grāsime și de oleiu este minunatū mijlocū gālbīnușulū de ou. Pe loculū, unde haina este pātātă, se pune puțin gālbīnușū de ou, de-asupra se asēdā o pānză albă muiatā în apă ferbinte și apoi se frēcā pānza cu mână. Fācēndū acēsta de 3—4 ori, pānza se ridicā și loculū, unde a fost pata, se spalā cu apă rece. Cu mijloculū acesta se potū scōte petele atātū de pe hainele de mētāsă, câtū și de ori ce altā stofā fāră de a vātēma colōrea materiei.

*

In contra mușcăturilor. Dēcā pe rana produsă din mușcăturī de animale și mai ales de cāni, se pune o cārpe muiatā în apă, în care s'a topitū pētrā vēnātā până ce apa a luatū fața cerului, — mușcătura se vindecā repede. Obiceiu, de a se pune pe rāni câte un banū de argintū, ori de aramā, încă nu e rău, dēr totuși mai bunū este mijloculū arātātū mai susū.

ECONOMIA.

Cum se pregătesc paturile calde (melegarele) în grādini?

Ne apropiāmū de primāverā. Și este sciutū, că primāvera e anotimpulū, când economulū buu și sērguinciosū trebuie să se îngrijescā de grādina sa și de câmpii sēi. Credemū dērā a nu fi lucru de prisosū, dēcā vom vorbi ceva despre paturile calde, sēu melegare, cum le dicit economii nostri dela sate.

Paturile calde (melegarele) așa după cum se pregătesc ele de cātrā grādinarii mai puțin vestiți, au o cāldură moderatā de 10—15° R. Dela ele atērnā întregū succesulū verdeturilorū, acēstă dela modulū cum vomū sci să le pregătimū și folosimū. Dēcā grādinarulū voesce să aibā pentru grādina sa un patū cāldū potrivit și folositorū, e de lipsă să alēgā acea parte a grādiei, care zace spre mēdā-nōpte ori spre mēdā-nōpte-mēdā-đi și este apēratā de un zidū, sēu de un stobor (palantū) ori gardū. În astfelū de parte a grādiei săpāmū o grōpă pātātā, ori paralelogramā de 50—60 cm. adēncime și în întindere potrivitā lipsei, ēr în grōpă așēdāmū gunoiu prōspētū de paie mestecatū în cantite egalā cu gunoiu de vite și de cai, ilū așēdām în formā de straturī și fiā-care stratū ilū bātucimū și planāmū.

Unii nu mestecā gunoiulū acesta, ci ilū punū în grōpă săpatā în straturī deosebite, acēstă un stratū de gunoiu de paie, pe elū gunoiu de calū, ēr dēsupra lui gunoiu de vite ș. a. m. d. După esperiencele făcute mai tārđiu însă, unii grādinarii sfātuescū, că gunoiulū de diferite soiuri e bine ca să se mestece, pentru ca patulū cāldū (melegarulū) să aibā o cāldură egalā.

Grādinarulū, care dispune de frunțe de arbori, pōte să folosescā aceste în loculū gunoiului de vite, mestecāndu-le, se înțelege, cu gunoiulū de calū, care desvōltā o cāldură egalā, ce ține multă vreme și promovēzā nespūsū de mult creșterea plantei.

De mare însemnătate pentru un patū cāldū bunū este așēdarea îngrijitā a gunoiului și apāsarea (bātucirea) lui, fiind-cā, dēcā lucrul acesta se face numai superficialū (în mod ușuratic) pōte avē urmări fōrte triste, căci gunoiulū asimilāndu-se mai tārđiu, pāmēntulū țatului cāldū nu primesce o suprafață planā (ōblā), ēr împrejurarea acēsta dā nascere la neplācerea, că la udare, sēu stropire, din părțile mai ridicate ale patului cāld se scurge apa în părțile mai așēdate și într'o parte plantele se opāresc, ēr în alte părte se putredesc. De cumva gunoiulū e uscatū, ori prea rēcitū, atunci e bine, ca după ce ilū așēdāmū în grōpă, să-lū udāmū cu câteva cane de apă cāldā.

Când grōpă s'a umplutū cu gunoiu, o îngrādīmū și pe partea dinafārā a îngrāditurei punemū

unú stratú de gunoiu latú de 40—50 cm., apoi ii facemú ferestrele și ii punemú acopereméntul. După 3—4 zile ne uitámú, cá óre încálditu-s'a gunoiulú, ceea ce decá s'a întemplatú, séu decá temperatura lui o aflámú pré ridicatá, atunci desfacemú puțin ferestrele, ca gazurile de gunoiu prisosítore sé transpire încátva.

In timpulú acesta ne apucámú sé pregátimú mestecátura de pámentú. Spre scopulú acesta luámú patru párti de pámentú mai consistentú, bunáora cá celú de prin ríturi, patru párti de pámentú gunoiósú, punemú aceste doué soiuri de pámentú la olaltá și ii mai a-daugemú cáțiva punni de funingine, ca sé ținá departe de patulú caldú rimele din pámentú și sé mărăscá puterea nutritóre a melegarului. Tóte aceste materii se cernú printr'unú ciurú folositú in economiá, ca brusii mai mari de pámentú sé rămáná la o parte și pentru ca mestecátura sé fiá mai perfectá. La mestecarea acésta de pámentú trebuie sé fimú cu mare bágare de sémá, ca paiele, ori altfelú de gunoiu netrecutú in putredire, sé nu se mestece in pámentulú destinatú pentru melegariu, fiind-cá acestea potú deveni páturí mucegáiose in málegariu. Când pámentulú e gata și gunoiulú s'a încálditú destulú, atunci ne mai uitámú încá-odatá, nu cumva s'au născutú afundimí pe suprafața gunoiului decá suntú, atunci le egalámú, adevé le umplemú cu gunoiu, apoi din mestecátura de pámentú arátatá mai susú punemú pe patú unú stratú grosú de 15—20 cm. și-lú planámú, (oblimú), apoi ilú coperimú din nou și după 5—6 zile, când pámentulú dela suprafața s'a încálditú, aruncámú séménta in elú. E neapératú de lipsá, ca séménta s'o aruncámú mai rará, asemenea și plantele sé le sádimú mai rare. Plantelorú răsárite sé le dámu aerú câtú se póte mai multú, ca sé nu creáscá prea mari și subtiri; pámentulú din giurulú lorú insé nu trebuie lăsatú nici-odatá sé se usce, dér nici sé nu-lú udámú mai multú, de cum ar trebui, fiind-cá in améndoué casurile de escesu plantele pierú.

Fácéndú astfelú, economulú bunú și grádinarulú sérguinciosú va avé totdeuna plante frumoése, tari și in cantitate indestulítore pentru a-le sádi in grádiná, ca sé-i producá róde bune și imbelșugate.

MULTE ȘI DE TOATE.

Ceaiulú și caféua.

Unú medicú românú caracterisézá astfelú aceste doué beuturi: Beutura ceaiului face sé poți judeca mai bine despre ce veđi séu auđi, te face sé capéti o veselíá plăcutá și liniștitá. In mésurá prea mare insé produce ametełá, lipsá de somnú, neliniște și tremuráturá a membrelorú. Aceste însușiri rele le are ceaiulú verde in mai mare mésurá, decátú celú negru.

Caféua desvóltá fantasia, dá voință de a lucra, de a crea, idealele se aratá ca realítáti, in fine dá gândurilorú rápeziúne, care este fórté folositóre munciei spirituale. Dér ca și ceaiulú, caféua produce insomniá și unú felú de bețíá, in care se simte cáldurá, fricá, ametełá și dorința de a eși la aerú liberú.

Unú paznicú alú lui Napoleonú celú mare.

Unú marinárú englesú, care odinórá a fostú trimisú la St Helena, pentru ca sé pázescá pe marele împératú, a muritú acum câteva zile in Valencia.

(Spania.) Numitulú marinárú, cu numele Georges Callaghan, care a muritú in vérstá de 100 de aní, înainte de asta cu 80 de aní a intratú in marina englesá. Aici avansá elú până la rangulú de cápitanú de fregatá și stete in activitate 49 de aní. In anulú 1819 a fostú, după cum amú amintitú, unulú dintre paznicii gloriosului împératú in St.-Helena. Acum 20 de aní se retrase in pensiune la Valencia. Mare bucuríá simția elú, când in cerculú amicilorú și cunoscutilorú séi istorisia episóde din prinsórea lui Napoleonú celú mare, care după cum susținea elú, i-a arátatú o mare simpatíá. Cu tótá vérstá sa înaintatá, Callaghan a fostú téférú și plinú de spiritú până in ultimele sale momente.

O viță de vie admirabilá.

Unú adevératú fenomenú viticolú s'a produsú in 1891 la Gallac (Tarn, Franța): o viță de vie, care purta 1287 ciorchini de struguri. Vița e in vérstá de 10 aní. Nu mai existá decátú unú singurú butucú de viță de vie, ca acelu dela Gaillac, anume acela dela Hamptoncourt, orașú din Englitera, situatú la 19 kilometri de Londra. Acestú butucú de vie nu are mai puținú de 53 de metri lungime. Unica rádcóciná, ce ilú compune, a fostú plantatá, ce-i dreptú, la 1768; acum acésta viță e de 110 picóire englese lungime. Fructulú ei este așa de imbelșugatú, încátú in unii aní s'au culesú de pe acelu butucú mai bine de 2500 ciorchini de struguri. Acești struguri suntú esclusivú péstrați pentru masa Reginei Engliterai.

Calendarulú séptémáneli are 29 zile. Table with columns for days of the week, months, and specific dates.

Prețurile cerealelor din piața Brșaovú.

din 19 Februarú 1892.

Table listing grain prices with columns for measurement (Mésura séu greutatea), quality (Calitatea), and price in florins and crowns (Valuta austr. triacá. fl. cr.).

Tergulú de rimátori din Stelnbruch. La 15 Febr. n. starea rimátorilorú a fostú de 132,643 capete, la 16 Febr. au intratú 1727 capete și au eșitú 922 rămánéndú la 17 Febr. unú numărú de 133,448 capete. — Se notézá: marfa un-

gurésá veche, grea dela 46 până la 47— cr. marfá ungurésá tinerá grea dela 49— cr. până la 49 1/2 cr., de mijlocú dela 48 cr. până la 47— cr. — ușórá dela 46— cr. până la 47— cr. — Marfá țérnescá grea dela 46— până la 47— cr. — de mijlocú dela 45— cr. până la 46— cr. — ușórá dela 45 1/2 cr. până la 46 1/2 cr. — Marfá de Románia Bákony de grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociá grea dela — cr. până la — cr. insé transito ușórá dela — cr. până la — cr. transito dto țepósá grea dela — cr. până la — cr. transito mijlociá dela — cr. până la — cr. Marfá sérbésá grea dela 45—46 cr. transito, mijlociá grea dela 44 1/2—45 1/2 cr. transito ușórá dela 43 1/2—44 1/2 cr. Porci îngráșați de unú anú dela — cr. până la — cr., îngráșați cu cucuruzú dela — cr. până la — cr., îngráșați cu ghindá dela — cr. până la — cr. Cántáriti la gará cu 4 1/2.

Bursa de măruri din Budapesta dela 17 Febr. n. 1892.

Table of commodity prices with columns for item name (Séminte), quality (Calitatea per Hect.), and price per 100 kilograms (Prețul per 100 chilogr.).

Produse div. S o i u l á Cursulú

Table of various products and exchange rates with columns for product name, quality, and price.

Bursa din Bucuresci din 11 Febr. n.

Table of stock market values with columns for value (Valori), percentage (%), and exchange rate (Cursu).

Cursulú la bursa din Viena

din 19 Februarie a. c. 1892

Table of Vienna stock market prices for gold, silver, and various bonds.

Table of exchange rates for various currencies and commodities like wine, gold, and silver.

Cursulú fósurilorú private din 17 Febr. n.

Table of private exchange rates for various locations and currencies.

Cursulú pieței Brșaovú

din 20 Februarie st. n. 1892.

Table of market prices for various goods like banknotes, silver, and oil.

Noilorú abonenți le facemú cunoscutú, cá numerú disponibilú din luna lui Ianuarie nu mai avemú.

Administrațiunea.

Proprietarú: Dr. Aurel Mureșianu. Redactoru responsabilú: Gregoriu Malorú.

Sala „Hotelului Centralú“ Nr. 1.

Duminecá in 21 și Luní in 22 Februarie a. c.

Numai doué reprezentațiuni a renumitilorú artiști

Esperimente noáe sensaționale pe térémulú somnambulismului, mne-motehniceii, alú gácirei gândurilorú, alú psihologiei și manifes-tațiuni spirituale.

Pentru prima órá in Europa Mediulú vederei.

Prețulú de intrare: Cercle 1 fl., I. locú numerotatú 60 cr., II. locú 30 cr. Deschiderea cassei, 7 óre. Inceputulú la 7 1/2 óre.

Bilete de intrare se capéta in librária d-lui Wilh. Himesch, Tergulú gráului.

Décá librária W. Himesch este închisá, bilete se posú capéta la d-lú Homes, la hotelú Centralú. 776—2.

Schwarze, weisse und farbige Seidenstoffe von 45 kr.

bis fl. 15.65 p. Meter—glatt und gemustert (ca. 240 versch. Qual. u. 2000 versch. Farben, Dessins etc.) die **Seiden-Fabrik G. Henneberg** (K. und K. Hofliefer.), **Zürich**. Muster umgehend. Briefe kosten 10 fr. Porto.

Avisu d-lorü abonați!

Rugăm pe d-nii abonați ca la reînnoirea prenumerațiune se binevoiască a scrie pe cuponul mandatului postal și numărul de pe fașia sub care au primitu diarul nostru până acuma.

Domnii, ce se abonéză din nou, se binevoiască a scrie adresa lămurită și se arate și posta ultimă.

Totodată facem cunoscutu tuturor D-lorü abonați, că mai avem din anii trecuți numeri pentru complectarea colecțiunilor „Gazetei“, precum și câteva întregi colecțiuni, pentru cari se potü adresa la subsemnata Administrațiune în casu de trebuință.

Administraț. „Gaz. Trans.“

Numere singuraticice din „Gazeta Transilvaniei“ à 5 cr. se potü cumpëra în librăria Nicolae Ciureu, și în tutungeria I. Gross.

Dela Tipografia „Aurora“, A. Todoranü din Gherla

së potü procura următoarele cărți:

I. Cărți cu prețuri forte reduse:

Renascerea limbii românesce: în vorbire și scriere, invederită și aprețiată de Dr. Gregori Silași, (Opü completü.) Broșura I., II. și III. Prețulu broș. I. II. câte 35 cr.—Broșura III. 25 cr. Töte trei impreună 80 cr.

Merinde dela școlă seu învățaturü pentru poporü, culesse din diarul unui școlarü de Dr. George Popa. — Opulü acesta, pentru povëturile lui valoröse, are së ocupe unü locü de frunte în bibliotecile nöstre populare. D-lü autorü a avutü nimerita idea, de a publica prin opulü de față unü diaru de școlă ce și lü făcuse ca elevü de anulü I. alü școlëi populare superioëre din Câmpeni, va së dicitä pre când era în alü 4-lea anü de școlă. În acestü diaru se cuprindü diferite impresiuni din copilăria, atâtü din școlă câtü și afarä de școlă, o colecțiune bogată de diferite povëturü primite dela învățatorulü seu, pe care autorulü le-a prelucratü și desvoltatü cu multä îngrijire. Cele mai fundamentale principii cu privire la moralä religioëne, naționaliäte, igienä, economiä, istorä etc. etc., se aflä în acestü opü așa că singurü numai câteva din cele 32 capitoëe, cum ar fi d. e. capitolulü despre fumatü, despre curățirea trupului etc., ar fi de ajunsü pentru a merita së nu lipsescä din nici o bibliotecä populärä românescă. Opulü cuprinde 289 pag. 8°. — Prețulu unui esemplarü 60 cr.

Barbu cobzarulü. Novelä originalä de Emilia Lungu. Prețulu 10 cr.

Cântăreța. Novelä de Dem. Danü. Prețulu 15 cr.

Idealulü perdutü. Novelä originalä de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulu 10 cr.

Opera unui omü de bine. Novelä originalä. — Continuarea novelei „Idealulü perdutü“ — de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulu 10 cr.

Miseriile sociale. Novelä de Paulina C. Z. Rovinaru. Prețulu 15 cr.

Proba de focü. Comediä într-unü actü de A. Cotzebue, localisatä de Irina Sonea-Bogdanü. Prețulu 10 cr.

Codreanü craiulü codrului. Baladä de George Simu. Prețulu 6 cr.

Ultimulü Sihastru. Tradițiune de Georgiu Simu. Prețulu 6 cr.

Bunica și nepotelulü. Schiță din sfera educațiunii. După Ernest Legouvë, de G. Simu. Prețulu 6 cr.

Prin mörte la victoriä. Comediä într-unü actü de A. Kotzebue localisatä de Irina Sonea-Bogdanü. Prețulu 10 cr.

Eitü trebuie së se însöre. Novelä de Maria Schwartz, traducere de N. F. Negruțiu. Prețulu 15 cr.

Brandä seu nunta fatalä. Schiță din emigrarea lui Dragoșü. Novelä istoricä naționalä. Prețulu 15 cr.

Numerii 76 și 77. Naratiune istoricä după Wachsmann, de Ioanü Tanco. Prețulu 20 cr.

Probitatea în copilăria. Schiță din

sfera educațiunii după Legouvë. Prețulu 6 cr.

Ifigenia în Tauria. Tragediä în 5 acte, după Euripide, trad. în versuri de Petru Dulfu. Prețulu 20 cr.

Carmen Sylva. Prelegere publicä ținută în salele gimnasiului din Fiume prin Vincențiu Nicorä, prof. gimnas. — Cu portretulü M. S. Reginei României. Prețulu 10 cr.

Poesii de Vasiliu Ranta-Buticescu. Unü Volumü de 192 pagine cuprinde 103 poesii bine alese și arangiate. Prețulu redusü (dela 1 fl. 20 cr.) la 60 cr.

Tesaurulü dela Petrosä seu Cloșca cu pui ei de aurü. Studiu archeologicü D. de O. Olinescu. Prețulu 15 cr.

365 Anecdote și Glume adunate, prelucrate și arangiate de Titü V. Gheaja. Cuprinsulü acestui opü este forte petrecătorü, așa, că cetindü numai o paginä din elü: cautä së riđori câtü ai fi fostü de năcăjitü și măchnitü altmintrelea. Prețulu 40 cr.

Colectä de recepte, din economie, industriä, comerciu și chemie. Prețulu 40 cr.

Economia pentru școlële popor. de T. Roșiu. Ed. II. Prețulu 15 cr.

Spicuire din istoria pedagogiei la noi — la Români. De Vasilie G. Borogovan. Prețulu 10 cr.

Nu më uita. Colecțiune de versuri funebrele, urmate de iertăciuni, epitafii ș. a. Prețulu 25 cr.

Cuvëntări bisericesci la töte sërbitorile de peste anü de I. Papiu. Unü volum de peste 24 cöle 8° mare, hărție finä. — Numele d-lui I. Papiu este multä mai bine cunoscutü clerului românü, dacätü së fiä de lipsä a mai recomanda acestü nou productü alü d-sale. Clerulü românü a învățatü s-i aprețui scrierile d-sale pentru însemnata lorü valöre literärä. — Noulü tomü de predici întrece încă töte volumurile de predici edate până acum prin întocmirea sa avëndü o notiță istoricä la fiecare sërbitöre, care arată timpulü introducerii, fazele prin care a trecutü și modulü cum s'a stabilitü respectiva sërbitöre. Prețulu unui esemplarü cu porto-francatü e 1 fl. 50 cr.

Cuvëntări funebrele și iertăciuni pentru diferite casuri de mörte, întocmite de Ioanü Papiu. — Acestü volumü de peste 24 cöle cuprinde: 8 cuvëntări acomodade pentru ori ce casuri ordinare de mörte întâmpläte în timpuri diferite ale anului, 10 la casuri ordinare, însä mai speciale de mörte, 4 la imormëntarea ömanilorü bërtrani, 5 la imormëntarea pruncilorü, tinerilorü și a juniorilorü, 9 la casuri de mörte speciale; — apoi pe mai bine de 4 cöle urmëzä o mulțime de iertăciuni precedate de o introducere generalä în iertăciuni, și anume: 1. Iertăciunile bärbatului dela muere; 2. — ale muierii dela bärbat; 3. — ale părintelui dela fiir; 4. — ale mamei dela fiir; 5. — ale fiilorü dela părinți;

6. — ale fratelui seu sororii dela frați și surori; 7. — ale nepoților dela moși, möşe, bun, bune, străbuni, străbune; 8. — ale nepoților dela unchi și mătușe; 9. — dela nömuri și consăngenii mai depărtați; 10. — dela consoți de aceeași ocupațiune; 11. — dela binefăcătorü, amici, cunoscuți și dela toți creștinii adunați. Recomandämü clerului românü acestü bogatü volumü de cuvëntări funebrele și iertăciuni lucräte amësuratü tuturor cerințelorü preoțimii faugente la casuri funebrele. — Prețulu unui esemplarü espedatü franco e 1 fl. 50 cr.

Cuvëntări bisericesci. Tomulü III., scrise de Ioanü Papiu. — Acestü tomü cuprinde predici pe Dumineci și se estinde pe 12 cöle 8° mare. — Prețulu unui esemplarü e 1 fl.

Orientulü catolicü seu concordanțele tradițiunii, în douë limbi — romänä și latinä tractezä despre primatulü bisericii și se estinde pe 22 cöle 8° mare. — Scrisä de Ioanü Papiu. — Opulü acesta a fostü recensatü favoritorü și laudatü și de foile străine. — Prețulu unui esemplarü e numai 1 fl. 50 cr.

Resultatele filosofiei seu cunoscințele cele mai de frunte despre natura spiritualä a omului, despre relațiunile și scopulü lui, expuse în modü popularü de profesorulü Dr. Iosif Frapparti și prelucrate în traducere liberä (cu facultate dela autorulü) de Ioanü Papiu. — Acestü opü, care se extinde pe 11 cöle 8°, e forte acomodatü ca premiu pentru cei ce absolvä școlä populärä, se vinde cu prețulu numai de 50 cr. esemplarulü.

Manualü catecheticü pentru primii ani școlastici, prelucratü după I. A. Fritz de Basiliu Rațiu, fostü profesorü de sf. scripturä, catecheticä și metodicä în seminarulü archidieceșanü din Blășiu, actualene vicarü archiepiscopescü în Făgărașü. — Acestü opü de mare însemnătate pentru literaturä catecheticä romänä este o prelucrare liberä, schimbändü unele aplicări practice cu altele recerute de relațiunile și lipsele băieților nöstri, ér ceremoniile bisericesci înlocuindu-le cu cele prescise și usitate în biserica nösträ romänä. În note se arată și procederea ce are së o observe catechetulü față cu discipulii sei. Acestä scriere are së fie unü îndreptarü în mâna catechetilorü, învățatorilorü și a părințilorü la instrucțiunea religiösä-moralä ce au së o dee micilorü băieți. — Prețulu unui esemplarü din acestü opü, care porta clausula aprobării Prea ven. ordinariatü metropolitanü din Blășiu și care cuprinde 222 pag. 8°, avënd mai multe poesii în text, — este 60 cr.

Amiculü bunü. Colecțiune de lecturä solidatöre de caracterü în direpțiune religiösä-morale, de Ioanü Papiu. Prețulu 10 cr.

Dumneșcesca liturgie a celui dintru

sfinți părintelui nostru Ioanü Chrysostomü, compusä din operele acelu sfântü părinte, de Ioanü Borosiu, parochü gr. cat. și asesorü consistorialü. Prețulu unui esemplarü cu porto-francatü e 25 cr.

Catechese pentru pruncii școlari din școlële populare. După George Mey, preotü în Schwörzkirch din diecesa de Rottenburg, de Titu Budu, parochü gr. cat. în Satü Șugatagü, protopopolü distr. Mara, adm. vicarialü alü Maramurșului etc. etc. Edițiunea II. Prețulu unui esemplarü 60 cr.

Din trecutulü Silvaniei. Legendä de Victorü Russu. Prețulu unui esemplarü 60 cr.

Influința mändriei. Novelä de Paulina C. Z. Rovinarü. Prețulu unui esemplarü 15 cr.

II. Cărți nouë.

Instrucțiune practicä pentru cauzele matrimonialü, scrisä în usulü păstorilorü sufletesci prin Dr. Iuliu Simonü. Prof. de S. Teologiä. Prețulu 1 fl. 20 cr. + 10 cr. portpostalü. 283 pag.

Starostele seu datini dela nunțile Romänilorü Ardeleni. Adunate de Ionü Popü-Reteganulü. Prețulu 30 cr.

Chiuitori de care strigä feciorii în jocü. Adunate din poporü de Ionü Popü Reteganulü. Cuprinde 611 chiuitori. Prețulu 40 cr.

Trandafirü și Viorele. Poesii populare culesse și ordinate de Ionü Popü Reteganulü. Edițiunea II amplificatä. Prețulu 60 cr.

(Acele trei opuri procurate de odatä costä numai 1 fl. 10 cr. spedate franco.)

III. Cele mai iestine cărți de rugăciuni:

Mărgăritarulü sufletului. Carte bogată de rugăciuni și cântări bisericesci, forte frumosü ilustratä. Prețulu unui esemplarü broșatü e 40 cr. legatü 50 cr. legatü în pânzä 80 cr., legatü mai finü 1 fl., legatü în piele 1 fl. 60 cr. în luxü 2.50—3.80.

Miculü mărgăritarü sufletescü. Cărticicä de rugăciuni și cântări bisericesci — frumosü ilustratä, pentru pruncii școlari de ambe secsele. Prețulu unui esemplarü broșuratü e 15 cr., — legatü 22 cr., legatü în pânzä 26 cr.

Cărticicä de rugăciuni și cântări pentru pruncii școlari de ambe secsele. Cu mai multe icöne frumoșe. Prețulu unui esemplarü broșuratü e 10 cr., 50=3 fl.; 100=5 fl., — legatü 12 cr.

Visulü Prea Santei Vergure Maria a Născătorei de Dumneșcu urmatü de mai multe rugăciuni frumoșe. Cu icöne frumoșe. Prețulu unui esemplarü legatü și speditü franco e 12 cr.

Epistolia D. N. Isusü Christosü. Prețulu unui es. legatü și speditü franco e 15 cr.

A se adresa la Tipografia „Aurora“ A. Todoranü în Gherla Szamosujvár. De aici se potü procura totü soiulü de cărți școlastice și utensilii de scrisü.